

Samuel Tokola

RALA-PÄTEVYYS JA -SERTIFIKAATTI YRITYKSESSÄ

RALA-PÄTEVYYS JA -SERTIFIKAATTI YRITYKSESSÄ

Samuel Tokola
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Rakennusalan työnjohdon ko.
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Rakennusalan työnjohdon tutkinto-ohjelma, Talonrakentaminen

Tekijä: Samuel Tokola
Opinnäytetyön nimi: RALA-PÄTEVYYS JA -SERTIFIKAATTI YRITYKSESSÄ
Työn ohjaaja: Juha Pennanen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2021 Sivumäärä: 22 + 1

Rakennusalalla on jo pitkään ollut käytäntöjä, joissa tilaaja tai rakennuttaja vaatii RALA-pätevyyttä, eli Rakentamisen Laatu ry:n myöntämää pätevyysraporttia, laatutodisteeksi urakoitsijan vastuullisesta toiminnasta yhteisellä rakennustyömaalla. RALA-pätevyys hyödyttää rakennusyhtiöitä urakkakilpailuissa antamalla yrityksen käyttöön valmiin ulkopuolisen arvioijan todistuksen, joka antaa tilaajalle kuvan yrityksen kokemuksesta, aikaisemmista kohteista ja tilaajavastuulain asettamien vaatimusten täyttämisestä. Opinnäytetyön toimeksiantaja Rave Rakennus Oy halusi parantaa toimintaansa ja kilpailukykyään rakennusalan urakkatarjouskilpailuissa hakemalla RALA-pätevyyttä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli käydä läpi ja toteuttaa kohdeyrityksen RALA-pätevyyden hakuprosessi. Lisäksi tarkoituksena oli suunnitella RALA-sertifioinnin hakemisen aikataulu ja valmistella kyseiseen prosessiin vaadittavien asiakirjojen laadinta.

Opinnäytetyössä tutustuttiin laatuun käsitteenä alan asiantuntijoiden kirjallisuuteen ja rakennustuoteteollisuuden RT-kortteihin pohjaten. Tämän jälkeen käytiin läpi RALA ry:n organisaatio, luokittelutuotteet ja hakuprosessit.

Opinnäytetyössä saatiin laadittua yritykselle hyväksytty RALA-pätevyysluokitus ja suunniteltua pohja RALA-sertifikaatin hakemiselle. Alussa tavoitteeksi asetettu toimintakäsikirja jätettiin toteuttavaksi myöhemmin yrityksen sertifiointiprosessin edistyessä.

Monet tässä projektissa esiin nousseista ongelmakohtista voidaan ottaa huomioon muissa nykyisissä projekteissa, kuten toimintajärjestelmän vaihtoprosessissa ja intranetin kehittämisessä, sekä tulevilla projekteilla, kuten tämän projektin jatkoksi tulevassa RALA-sertifioinnissa.

Asiasanat: rakennushankkeet, laatuluokitukset, sertifikaatit, laatujärjestelmät

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	RAVE RAKENNUS OY	7
3	LAATU	8
3.1	Laadun historia	8
3.2	Laadun määritelmä	8
3.3	Toiminnan ja tuotteen laatu	9
3.4	Laatu rakennusalalla	9
4	LUOKITTELUJÄRJESTELMÄN ESITTELY	10
4.1	RALA	10
4.2	RALA-pätevyys	11
4.3	RALA-sertifikaatti	12
5	LÄHTÖTILANNE ENNEN PROJEKTIN ALOITUSTA	13
6	PÄTEVYYSLUOKITTELUN HAKUPROSESSI	14
6.1	Hakemuksen lähtöaineisto ja laadinta	14
6.2	Referenssien keräys ja toimialanimikkeiden valinta	15
6.3	Hakemuksen käsittely lautakunnassa	16
6.4	Hakemuksen täydentäminen	16
6.5	Arviointilautakunnan päätös	17
7	SERTIFIOINNIN PROJEKTISUUNNITELMAN LAADINTA	18
7.1	Itsearviointivaihe	18
7.2	Kehitysvaihe	18
8	POHDINTA	19

8.1	Tulokset.....	19
8.2	Hyväksi havaitut käytännöt.....	19
8.3	Prosessin haasteet.....	19
8.4	Sertifikaattiprojektin vaikutus hankintatoimeen.....	20
9	LOPPUSANAT.....	21
	LÄHTEET.....	22
	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Suurempien ja etenkin julkisten hankintojen pääurakoinnin tarjouskilpailuissa on yleistynyt RALA-pätevyysvaatimus, jolloin luokittelu edellytetään kultakin urakkaa tarjonneelta rakennusyritykseltä. Pää tavoitteena pätevyyden haulla on RALA-pätevyyden mahdollistamat laajemmat urakkamarkkinat. (1.)

Yrityksen aiemmin toteuttamien kohteiden perusteella annettu luokittelu vahvistaa sidosryhmille kuvaa rakennusyrityksestä kokeneena ja laadukkaana toimijana rakennusalalla, missä lopputuotteen käyttöikä mitataan kymmenissä vuosissa. Kohdeyritys tavoittelee pätevyysluokittelun avulla myös parantunutta näkyvyyttä, mainonnan hyötyjä oheistuotteiden muodossa ja tehostuneen urakkatarjousprosessin tuottamia taloudellisia hyötyjä. Monet rakennusyrityksen sidosryhmät arvostavat RALA ry:n laatuluokituksia, sillä nämä tarjoavat keinon varmistaa yrityksen toiminnan ja lopputuotteen laatua konkreettisesti ottamalla yhteyttä edellisten projektien asiakkaisiin.

RALA-pätevyydestä erillisellä RALA-sertifioinnilla pyritään paitsi todentamaan yrityksen oman toiminnan laatu ulkoisen arvioijan suorittaman auditoinnin kautta, myös arvioimaan samalla auditointiin vaadittavan itsearvioinnin läpikäynnillä tämänhetkisen toiminnan kehityskohtia. Tavoitteellisella itsearvioinnilla yritys kehittää omaa toimintaansa laadukkaammaksi ja toiminnan laadun myötä myös tehokkuus paranee, mikä puolestaan näkyy yrityksen liikevoiton paranemisena. (1.)

Opinäytetyön tavoitteena on suorittaa ja arvioida Rave Rakennus Oy:n RALA-Pätevyyden hakuprosessi ja luoda puitteet RALA sertifikaatin kehitystyöhön. Opinäytetyössä perehdytään laatuun käsitteenä sekä RALAn yhdistyksenä ja toimijana ja seurataan näiden menettelyiden hakemisprosessia Rave Rakennus Oy:ssä.

Opinäytetyön aluksi esitellään Rakentamisen Laatu ry:n ja tutustutaan yhdistyksen ylläpitämiin pätevyys- ja sertifikaattimenettelyihin. Tämän jälkeen tutustutaan yrityksen nykytilanteeseen, minkä jälkeen käydään läpi RALA-pätevyyden hakuprosessi toteuttamisvaihe yrityksessä. Läpikäynnin jälkeen tutkitaan näiden menettelyiden vaikutuksia yrityksen toimintatapoihin ja käytäntöjen ja menetelmien kehitystyöhön erityisesti hankintatoimessa.

2 RAVE RAKENNUS OY

Opinnäytetyön tilaaja Rave Rakennus Oy on vuonna 2002 perustettu rakennusliike. Ensimmäinen toimipiste perustettiin Ylivieskaan ja vuonna 2018 yritys laajensi toimintaansa Ouluun. Toimialueen laajentumisen jälkeen liikevaihto on lähes kaksinkertaistunut jo toista vuotta peräkkäin. Rave Rakennuksen liikevaihto oli vuonna 2019 yli 14 milj. €. Yrityksen päätoimialoina on teollisuus- ja liiketilojen uudisrakennuskohteiden pääurakointi ja asuntorakennusten omatuotanto perustajaurakoitsijana. Sivutoimialanaan yritys on myös toteuttanut vaativia peruskorjauksia ja saneerauksia. (2.)

Yritys työllistää 25 toimihenkilöä ja 45 työntekijää Oulun alueen ja Keski-Pohjanmaan toimialueillaan. Rave Rakennus Oy:n toimitusjohtajana on toiminut vuoden 2021 vaihteesta Mika Kaikkonen.

Kohdeyrityksellä on 5 käynnissä olevaa työmaata sekä asunto- että liiketilarakentamisen kohteina ja kesällä 2021 liikkeelle lähtee useita uusia projekteja (2).

Tähän opinnäytetyöhön liittyvän projektin aikana yrityksellä oli työn alla useita haastavia ja kiinnostavia kohteita:

- Oulussa KOy Siilotie / As Oy Tervahovin Mylly, vanhusten palveluasumisen ja kerrostaloyhtiön kokonaisuus. Paikalla sijainneen SOK:n vanhan myllyn paikalle rakennettava julkisivusuojeltu projekti on kohteena erityisen haastava esimerkki arvokohteesta, jossa rakennetaan uutta vanhaa arvostaen.
- Keski-Pohjanmaalla Lestijärven kunnassa Rave toimi pääurakoitsijana yhteiskoulun laajennus- ja korjausrakennusprojektissa.
- Yritys oli myös mukana työyhteisöliittymä Kotikirkon Rakentajissa toteuttamassa poltetun Ylivieskan kirkon tilalle rakennettavaa uutta kirkkoa. (1.)

3 LAATU

3.1 Laadun historia

Laatu on käsitteenä vanha, sillä jo vaihdantatalouden aikana oravannahkojen tai muiden maksuvälineet arvioitiin niiden laatuominaisuuksien perusteella. Oppipoikajärjestelmän aikaan mestareille oli tärkeää, että heidän tuotteitaan arvostettiin ja pidettiin laadukkaina asiakaskunnan parissa. Organisaation laadunvalvojana toimi siten mestari itse. Mestarin arvonimen saavuttaminen edellytti työkokemusta ja työnäytteitä, jotka arvosteltiin ensisijaisesti laatulähtökohdista. (4, s. 15–16.)

Nykyään laatuajattelu lähtee usein liikkeelle toimijan ympärille ajatelluista sidosryhmistä, joista tärkeimpänä on asiakkaat. Laatua arvioidaan sidosryhmien tarpeiden, odotusten ja vaatimusten mukaan. Asiakkaan tyytyväisyys on laadun tason tärkein mittari. Hyvään laatuun pyrkivän yrityksen on ymmärrettävä markkinoita ja asiakkaita kehittääkseen toimintaansa laadukkaammaksi ja asiakkaan tarpeiden mukaiseksi. Palautteen kerääminen sidosryhmiltä on olennaisin tapa toiminnan laadun arviointiin ja kehittämiseen. (4, s. 18.)

3.2 Laadun määritelmä

Sanaa laatu voidaan tarkastella ja tulkita monesta näkökulmasta. Nykyään laatu käsitetään asiakkaan tarpeiden täyttämisenä yrityksen kannalta kannattavasti ja tehokkaasti. Kannattamaton toiminta ei varmista toiminnan jatkuvuutta, eikä hinnalla millä hyvänsä saavutettu asiakastyytyväisyys ole välttämättä laadukasta toimintaa. (4, s. 18.)

Laadukasta toimintaa on jatkuvasti kehitettävä. Toiminnan laadun vaatimukset kasvavat jatkuvasti yhteiskunnan ja markkinoiden muutosten, kilpailijoiden toiminnan ja uusien järjestelmien ja innovaatioiden myötä. (4, s. 18.)

Laatu on laaja ja vaikeasti määriteltävä käsite. Määritelmiä on yhtä paljon kuin määrittelijöitäkin. (4, s. 35.)

3.3 Toiminnan ja tuotteen laatu

Yksi tapa nykyään on jakaa laatu kahteen kategoriaan: toiminnan ja lopputuotteen laatuun. Toiminnan laatu on yrityksen palvelun tai prosessin laatua, joissa asiakastyytyväisyys ja mielikuvat ovat keskeisessä roolissa. Asiakkaan määritelmä on kuitenkin laajentunut merkityksestään pelkkänä lopputuotteen käyttäjänä ja voi tarkoittaa myös organisaation sisäisiä asiakkaita prosessin seuraavissa työvaiheissa. (5, s. 7.)

Toiminnan laatu on tärkein tekijä yrityksen kilpailukyvyyn parantamisessa. Laatukustannukset voivat olla tiedostettua suurempi osa yrityksen liikevaihdosta. (6)

Tuotteen laatu koostuu suunnittelusta, valmistuksesta, ympäristökeskeisestä eli yrityksen muiden sidosryhmien asettamista vaatimuksista tuotteelle ja asiakkaan havaitsemasta suhteellisesta laadusta. Käytännössä laatu tarkoittaa sekä asiakkaalle tarjotun ja näkyvän toiminnan, että toiminnan tuloksena tehdyn tuotteen ominaisuuksien kokonaisuutta, jolla täytetään asiakkaan hankintaansa kohdistamat ennakko-odotukset. (5, s. 7, 8.)

3.4 Laatu rakennusalalla

Rakennusalalla laatuajattelua ja etenkin toiminnan laadun näkökulmia on sovellettava sekä tuotteen käyttäjiin, rakennusprosessin eri työvaiheisiin että yritysverkostossa toimijoihin. Laadun parantamiseksi työmaalla pitää pystyä luomaan yhteiset säännöt ja käytännöt. Myös työmaan toimijoiden turvallisuus on tärkeä osa rakentamisen toiminnan laatua. (5, s. 7, 13.)

Rakennusprosessin aikataulun ja kustannustavoitteiden mukainen toteuttaminen vaatii tehokasta yrityksen sisäisen toiminnan hallintaa. (5, s. 12, 13.) Hyvän rakennustavan mukaan laadukkaasti ja virheettömästi toteutetut projektit Kannattavuuden parantamiseksi kerralla oikein tehty palvelu on laatukustannusten pienentämiseksi olennaista (6).

Sidosryhmien välisen yhteistyön tehostaminen ja toiminnan laadun parantaminen koetaan rakennusalalla työmaan osapuolten yhteiseksi eduksi. Yli neljä viidestä pitää laadun parantamista kustannukseen vaikuttavana tekijänä. (7, s. 213).

4 LUOKITTELUJÄRJESTELMÄN ESITTELY

4.1 RALA

Rakentamisen Laatu ry, josta käytetään lyhennettä RALA, on perustettu vuonna 1997 edistämään rakentamisen laatua. Yhdistyksen jäseninä on 15 eri kiinteistö- ja rakennusalan järjestöä. RALAn tavoitteena on luoda rakentamiselle puitteet, joissa on mahdollista toteuttaa mahdollisimman hyvä lopputulos. RALAn toiminta perustuu rakennusalan yritysten toimintatapojen arviointiin ja yrityksistä kerätyn tiedon jakamiseen tilaajille, muille sidosryhmille ja rakennusten käyttäjille. (8.)

RALAn arviointilautakunta jakautuu neljään jaostoon. Rakentamisen kolmen päätoimialan lisäksi suunnittelun ja rakennuttamisen konsulttitoimialalle on oma jaostonsa. RALA vaatii lautakuntansa jäseniltä toimialansa vankkaa tuntemusta ja sitoutuneisuutta laatuvaikuttamiseen. Arviointilautakunnan toimii puolueettomana tahona, jonka toiminta perustuu luottamukseen ja asiantuntijuuteen. Kunkin toimialan jaoston tehtävänä on myöntää RALA-sertifikaatit ja todentaa RALA-pätevyydet omalla toimialallaan. (9.)

RALAn jäsenjärjestöiksi kelpuutetaan rakentamisen laadun edistämiseen keskittyviä yhdistyksiä. Jäsenet voivat edustaa toimijoita rakentamisen eri osa-alueilta. Jäsenjärjestöt edustavat sekä tilaajia että toteuttajia. Tilaajana jäsenten päätoimiala liittyy rakentamisen tai sen palvelujen tilaamiseen ja toteuttajajäsenten päätoimialana on rakentaminen tai rakennuspalvelujen tuottaminen. (10.)

Rakentamisen Laatu RALA ry tarjoaa yrityksille palveluita, joilla ne osoittavat toimintansa laadukkuutta. Mahdolliset asiakkaat voivat hyödyntää näitä palveluita urakoitsijoiden toiminnan tason ja palvelun laadukkuuden arviointiin. (11.) Todennettujen sertifikaattien ja pätevyysluokittelujen hyödyiksi koetaan vähentynyt paperityön määrä ja yrityksen osaamisen saama näkyvyys (12).

4.2 RALA-pätevyys

RALA-pätevyys on RALAn arviointilautakunnan myöntämä pätevyysluokittelu, joka perustuu yrityksen teknisen osaamisen, yhteiskunnallisten velvoitteiden hoidon ja talouden tilan arviointiin. Hyväksytyt pätevyysluokittelun saaneista yrityksistä tuotetaan julkisesti käytettävää tietoa RALAn internetsivuilla olevaan yrityshakujärjestelmään. (13.)

RALA-pätevyyden saaneen yrityksen tiedot julkaistaan RALAn internetsivujen yrityshaussa pätevyysraporttina. Yrityksen tietojen lisäksi RALA ylläpitää ja julkaisee internetsivuillaan verohallinnon ja työeläkeyhtiöiden luovuttamien tietojen perusteella todennetut näiden velvoitteiden hoitamista koskevat varmennukset. RALA-pätevyyden hakemisen yhteydessä yritys antaa RALAlle valtuutuksen julkaista tiedot vero- ja eläkemaksuvelvollisuuksien hoitamisesta. (13.)

Pätevyyttä hakevilta yrityksiltä vaaditaan RALAn toimialanimikkeistön mukaisten rajausten täyttäviä referenssikohteita, joiden koon ja taloudellisen arvon mukaan lautakunta tekee luokittelupäätöksen ja myöntää tai evää toimialoittain pätevyysluokittelun. Tämän lisäksi yritykseltä edellytetään tiedot voimassa olevista vastuuvakuutuksista ja tilinpäätöstiedot viimeisen kolmen tilinpäätöskauden ajalta yrityksen talouden tilan varmentamiseksi. (14.)

Pätevyys uusitaan kerran vuodessa. Hakemuksensa yhteydessä yritys valtuuttaa RALAn kaikkien annettujen tietojen jatkuvaan seurantaan. Mikäli ehtojen täyttymisessä ilmenee poikkeamia, arviointilautakunta päättää poikkeamien vakavuuden perusteella eriasteisista jatkotoimenpiteistä. (14.)

RALA-pätevyysraportti on siten kattava avoimesti saatavilla oleva raportti, joka todistaa

1. yrityksen täyttäneen tilaajavastuulain vaatimukset
2. yrityksen huolehtineen vastuuvakuutuksista asianmukaisesti
3. yrityksen tilinpäätöstietojen täyttävän lainsäädännön vaatimukset
4. yrityksen saaneen ulkopuolelta toteutetun teknisen osaamisen ja toiminnan resurssien todentamisen (15.)

Julkisesti saatavilla olevan pätevyysrekisteriotteen avulla yrityksen pystyy tavallista helpommin osoittamaan täyttäneensä velvoitteensa. RALA-pätevyysraportti todistaa ulkopuolisen tarkastajan varmistaneen, että yrityksellä on asianmukaiset tapaturma- ja toiminnanvastuuvakuutukset ja tilinpäätöstiedot on tarkistettu täyttävän lainsäädännön vaatimukset. (15.)

Pätevyysrekisterin kattavalla pätevyysraportilla on mahdollista korvata muun muassa julkisten hankintojen edellyttämät selvitykset yrityksen aiemmista referensseistä toimialtaan ja lakisääteisten velvollisuuksien hoitamisesta. RALA-pätevyys kuuluu monen tilaajan urakoitsijoilta edellyttämiin lähtötietoihin. Suurista tilaajista muun muassa Liikennevirasto, ELY-keskukset ja Senaattikiinteistöt arvioivat tarjouskilpailuihin osallistuneiden osaamista pätevyysluokittelun avulla ja vaativat pätevyysraportin esittämistä tarjouksen hyväksyttävyyden edellytyksenä. (16.)

4.3 RALA-sertifikaatti

RALA-sertifiointi on rakennustyömaiden toiminnan johtamisen arviointiin sovitettu ulkoisen toimijan auditointiprosessi, jossa yritys voi saada sertifikaateilla todennettavan arvion yrityksen johtamisjärjestelmän osa-alueista. Sertifikaatilla yrityksen laadunhallinta-, johtamis- ja projektitoiminnan järjestelmät saavat julkisen vahvistuksen, jolla voidaan osoittaa toiminnan laadukkuutta sidosryhmille. (17.)

Sertifikaatin hakuprosessissa korostuu itsearviointi, jonka perusteella tehdään ulkoinen auditointi. Sertifiointin hakuprosessi etenee vaiheittain kuvan 1 mukaisesti. (17.)

KUVA 1: Sertifikaatin hakuprosessi (19.)

RALA-sertifiointilla yritys osoittaa, että sen laadunhallinta-, ympäristö- ja/tai turvallisuustyö on hyvällä tasolla ja se kehittää toimintatapojaan järjestelmällisesti edelleen. Rakennuttamiselle, suunnittelulle ja rakentamiselle on omat arviointiperusteensa, ja niissä on huomioitu yrityksen onnistumisen ja menestymisen kannalta keskeiset toimintatavat. (17.)

5 LÄHTÖTILANNE ENNEN PROJEKTIN ALOITUSTA

Lähtötilanteessa Rave Rakennus Oy on parin viime vuoden aikana kasvattanut merkittävästi liikevaihtoaan ja laatujärjestelmien kehittäminen on nostettu sisäisissä palavereissa esille. Rave Rakennuksella ei ole aiempia toiminnanhallintajärjestelmien tai laatujärjestelmien sertifikaatteja tai muita ulkoisen toimijan arvioita järjestelmistä.

Yrityksessä on tehty kehitystyötä laatujärjestelmien eteen erityisesti Oulun aluelajentumisen jälkeen. Toimintajärjestelmien ja -menetelmien kehittämisen seuraavana luonnollisena vaiheena on toiminnan ulkopuolinen todentaminen. Samoin erilaisten sertifikaattien ja ulkoisten arviointien hankkiminen antaa uutta, rakennuttajien ja loppuasiakkaiden silmiin yrityksen omia mainospuheita konkreettisempaa julkisivukuvaa. Sertifikaatin itsearvioinnista on yrityksen sisällä myös nähty saatavan konkreettista hyötyä, kun toiminnanhallintajärjestelmää arvioidaan ja kehitetään laatujärjestelmän ehtojen mukaisesti.

Yrityksen johdossa oli suunniteltu RALAn pätevyys- ja laatuluokitusten hakua jo pitemmän aikaa. Helmikuussa 2019 yrityksen työnjohdon projektipäivillä toimitusjohtaja Antti Rantala esitteli RALA-sertifioinnin arviointikriteerit ja kävi ne läpi kohta kohdalta arvioiden samalla, miten laatuluokittelun kriteerit toteutuvat yrityksessä. Projektipäivillä päätettiin hakea RALA-pätevyyttä ja aloittaa kehitystoimet ja RALA-sertifikaatin vaatima sisäinen itsearviointi.

6 PÄTEVYYSLUOKITTELUN HAKUPROSESSI

Raven Oulun toimistolla pidettiin 27.2.2020 projektialoituspäätös, jossa lalettiin liikkeelle yrityk- sessä jo aiemmin suunniteltu RALA-pätevyyden hakuprosessi ja RALA-sertifiointin kehitystyö. Pä- laverissa sovittiin aikataulutavoitteet ja sertifiointiosuuden tehtävien jako yrityksen sisällä.

Suurimmaksi osa-alueeksi arvioitu rakennusurakointiprosessin kehittäminen RALA-sertifikaatin mukaiseksi laadukkaaksi toimintajärjestelmäksi ositettiin erilleen pätevyysluokittelun hausta ja RALA-sertifikaatin edellyttämästä laajasta itsearvioinnista.

RALA-pätevyyden kriteerit täyttyivät jo nykyisellään, jolloin pätevyden hakemisessa oli kyse aino- astaan luokittelun todentamiseen vaadittavien tietojen koonti ja hakemuksen täyttäminen. Olennai- simmiksi työvaiheiksi muodostuivat yrityksen referenssilistan päivittäminen ja referenssien vertaa- minen ja soveltaminen toimialanimikkeistöön hakemusta varten.

6.1 Hakemuksen lähtöaineisto ja laadinta

Projektin ensimmäinen osio oli tutustua RALAn yrityksenä, sen tuotteisiin ja yksittäisten tuotteiden hakuprosessiin RALAn nettisivuilla. Hakemuksen täyttämistä pidettiin prosessin seurannan vuoksi päiväkirjaa, johon lisättiin sähköisen hakemusjärjestelmän sivuilta kuvankaappauksia.

Hakemusta täyttäessä selvisi, etteivät kaikki tiedot olleet välittömästi saatavilla (taulukko 2). Näitä olivat muun muassa taustatiedot, tilaajavastuulain edellyttämät velvollisuudet ja verovastuut sekä tilinpäätöstietojen lainmukaisuuden selvitykset. Yrityksen johdolta kerättiin RALA-pätevyyden ha- kuprosessia varten vakuutustodistukset. Useimmat hakemukseen tarvittavista tiedoista olivat hel- posti saatavilla, mutta referenssiluettelossa oli merkittäviä puutteita. Referenssilista oli päivitettävä sisältämään kaikki tarpeellinen tieto, ennen kuin pätevyyshakemuksen täyttämistä voitiin jatkaa.

TAULUKKO 1: RALA-pätevyyttä varten tarvittavat tiedot

Tarvittavat tiedot	Lähde	Tarvittavat toimenpiteet
Yrityksen taustatiedot	y-tunnushaku	Ei toimenpiteitä – hakutoiminto hakemuksessa
Tilajavastuulain vastuut	Luotettava Kumppani -rekisteri	Ei toimenpiteitä – hakutoiminto hakemuksessa
Tilinpäätöstiedot	Verottajan sähköinen palvelu	Valtuutus tietojen hakuun RALAlle
Vakuutustiedot	Liitteenä hakemukseen	Ajantasaisten vakuutustodistusten haku
Työntekijämäärien keskiarvo	Yrityksen työntekijätiedot	Määrien arviointi kolmen vuoden ajalta
Toimihenkilömäärien keskiarvo	Yrityksen työntekijätiedot	Määrien arviointi kolmen vuoden ajalta
Referenssit	Kirjanpito	Määrien arviointi, referenssiluettelo

6.2 Referenssien keräys ja toimialanimikkeiden valinta

Hakemukseen hyväksytään arvioitavaksi viiden vuoden sisällä valmistuneet kohteet, jotka ylittävät kyseisen pätevyysnimikkeen vähimmäisvaatimuksen. Pätevyysnimikkeistä valittiin pätevyysnimikkeistön ehtojen täyttävien kohteiden perusteella haettavaksi kaksi pääurakoinnin toimialaa: Kategoria 17.1a Pääurakointi: Uudisrakennukset ja laajennukset sekä 17.1c Pääurakointi: Uudisrakennukset ja laajennukset sisältäen suunnittelun eli kokonaisvastuurakentamismuotoisena toteutetut projektit. Kummassakin hyväksyttävän referenssikohteen vähimmäisarvo on 0,5 miljoonaa euroa ja tarvittavien referenssien vähimmäismäärä on kolme ehdot täyttävää kohdetta.

Rave Rakennus Oy:n valmistuneista kohteista laadittiin aikaisemman referenssilistan pohjalta referenssiluettelo (liite 1), johon täydennettiin monet pätevyysshaun kannalta olennaiset asiat ja kar-

sittiin pois kohteet, jotka eivät täytä pätevyysnimikkeiden ehtoja ja vähimmäisarvovaatimusta. Kategoriaan 17.1a soveltui kaksi kohdetta ja vaativampaan kategoriaan 17.1c soveltui yhdeksän kohdetta. RALAn toimialavastaavalta saatiin tieto, että yhtä referenssiä voi käyttää vain yhteen pätevyysnimikkeeseen, jolloin kategorian 17.1c ehdot täyttäviä referenssejä ei kannattaisi käyttää kategorian 17.1a hakemiseen. Lautakunta voi kuitenkin myöntää ensimmäisen kategorian vaativamman kategorian referenssien perusteella.

Referenssiluetteloon lisättiin seuraavat tiedot:

- kohteiden urakkasummat
- urakkamuoto
- tilaajan yhteystietoineen
- aliurakoitsijoiden määrä
- aliurakka-aste eli aliurakoiden urakkasummien osuus kohteen urakkasummasta.

Aliurakka-asteesta ei ollut tarkkoja tietoja saatavilla kaikista referenssilistan kohteista. Kerättyjen lähtötietojen ja päivitetyn referenssilistan perusteella täytettiin lopullinen hakemus.

6.3 Hakemuksen käsittely lautakunnassa

Jostain syystä hakemus ei ajallaan valmistumisesta huolimatta päätynyt lautakunnalle arvioitavaksi 30.3.2020 arviointilautakunnan kokouksessa. Tämän jälkeen yhteydenotto RALAn toimialanimikEVastaavaan paljasti, että tietojärjestelmässä olleen ongelman vuoksi muutamat valmiit hakemukset eivät olleet päätyneet perille asti. Toimialavastaava pyysi lisätietoja alihankinta-asteesta sekä työntekijätiedoista, joiden syöttöä sähköinen järjestelmä ei ollut hyväksynyt. Tästä jätettiin sertifiointiyri-tykselle palautetta sähköisen järjestelmän toimivuudesta.

6.4 Hakemuksen täydentäminen

Lisätietoina pyydettiin keräämään aliurakoitsijatietoja referenssilistan vanhimpien työmaiden aliura-koista. Prosessi keskeytyi alihankinta-asteen arvion tarkkuuden selvityksen ajaksi. RALA -päte- vyyselvitystä varten työmaan litterasisältöön perustuva arvio alihankinta-asteesta on riittävä RALAn arviointilautakunnan pätevyyden todentamiseen ja tarkkuutena voidaan käyttää n. 10 %:n

luokkaa. Toimitusjohtajan haastattelun jälkeen vanhojen kohteiden alihankinta-asteesta tehtiin matallettu arvio uudempien kohteiden alihankintojen perusteella. Toimitusjohtajan arvion mukaan kyseisillä työmailla yritys oli käyttänyt merkittävästi enemmän omaa työvoimaa verrattuna nykytilanteeseen.

Toimialavastaavalle toimitettiin alihankinta-asteen arviot ja uudelleen työntekijöiden sekä toimihenkilöiden määrien keskiarvot viimeisten kolmen vuoden ajalta. Tietojen toimittamisen jälkeen toimialavastaava ilmoitti hakemuksen olevan valmis ja menevän käsittelyyn seuraavassa arviointilautakunnan kokouksessa.

6.5 Arviointilautakunnan päätös

28.4.2020 arviointilautakunnan kokouksessa esiteltiin yrityksen pätevyyshakemus, joka hyväksyttiin molempien toimialapätevyyksien osalta esityksen mukaisesti. Vajaa viikko myöhemmin yritys sai tiedotteen tehdystä päätöksestä, jonka yhteydessä yritykseen toimitettiin ohjeet pätevyystuotteiden latauksesta ja käyttöönotosta. Pätevyysraportti on ollut saatavissa RALAn pätevyysrekisteristä 1.5.2020 alkaen.

7 SERTIFIOINNIN PROJEKTISUUNNITELMAN LAADINTA

Projektin puitteissa laadittiin aikataulu RALA-sertifiointiprosessin läpivientiin, koostettiin ensimmäiset toimenpiteet sertifiointin itsearvioinnin lähtötietoihin ja laadittiin aikataulu auditoinnin toteuttamiselle. Yrityksessä arvioitiin tarpeelliseksi laatia erillinen projektisuunnitelma aikataulun ja tavoitteiden kirkastamiseksi. Projekti jaetaan kolmeen vaiheeseen: itsearviointi-, kehitysvaihe ja auditointi.

7.1 Itsearviointivaihe

RALA-sertifiointiprosessia varten aloitettiin itsearviointi, jossa kohdeyritys arvioi laadunhallinnan, laatujohtamisen sekä ympäristö- ja työturvallisuustyön näkökulmia yrityksen eri työtehtävissä ja toiminta-alueilla. Havaittuja eroja arviointiperusteiden ja yrityksen toiminnan välillä merkitään kehityskohteina projektisuunnitelmaan. Arviointi- ja kehittämistehtäviä jaettiin kunkin johdon portaan toimijoiden kesken taulukon 2 mukaisesti

TAULUKKO 2: Arviointitehtävien osa-alueiden jako

Yritysjohto	Johtaminen ja kehittäminen
Projektijohto (työpäälliköt)	Resurssit
Hankintatoimi:	Tarjous-, sopimus- ja hankintatoiminta
Työnjohto	Projektitoiminta

7.2 Kehitysvaihe

Seuraavassa vaiheessa itsearvioinnin perusteella laaditaan tarkistuslista, johon merkitään asiakirjat ja käytäntöjen, joita Rave Rakennuksella on ennestään käytössä. Samalla arvioidaan uusien asiakirjojen ja käytäntöjen kehittämisen tarvetta kultakin RALAn itsearvioinnin laatuperusteiden mukaiselta osa-alueelta. Kehitysvaiheen lopputuloksena laaditaan yritykselle toiminta- ja laatuksikirja, jossa esitetään yrityksen toiminnalle ja laadun kehittämiseksi keinot, tavoitteet ja sovellettavat käytännöt.

Arvioinnin ja kehittämisen jälkeen yritykselle haetaan sertifikaattia. Auditointivaiheen tavoitteeksi asetettiin vuoden 2021 loppu.

8 POHDINTA

8.1 Tulokset

Lopputuloksena kerättiin pätevyyden hakemiseen vaadittavat lähtötiedot. Kahden toimialanimikkeen RALA-pätevyys myönnettiin yritykselle 28.4.2020 arviointilautakunnan kokouksessa.

RALA-pätevyyttä voidaan käyttää hankintatoimen työkaluna helpottamaan tarjousten laatimista. Referenssiluettelon ylläpitäminen ja päivittäminen uusiin tarjottaviin urakoihin jäi työvaiheena pois, jolloin tarjouslaskennan tuottavuus tehostui. Laatuluokittelun käyttöönotto näkyi siis heti toiminnan kannattavuuden paranemisena.

Asiakkaiden kannalta yrityksen rakentamisen läpinäkyvyys paranee. Asiakkaat eli tilaajat ja rakennuttajat sekä asuntoja ostavat kuluttaja-asiakkaat pääsevät nopeammin käsiksi yrityksen luotettavuudesta kertovaan raporttiin, mikä osaltaan lisää yrityksen näkyvyyttä ja parantaa imagoa.

8.2 Hyväksi havaitut käytännöt

Sähköisen hakemuksen täytöstä pidettiin kuvankaappauksilla täydennettyä päiväkirjaa. Päiväkirjan täytöstä oli paljon hyötyä, sillä hakemusta ei voinut täyttää alusta loppuun asti tauotta. Esimerkiksi referenssiluettelon täydentäminen vei useita päiviä ja hakemukseen palatessa päiväkirjasta oli helppo tarkistaa työvaihe ja hakemukselle tallennettujen tietojen oikeellisuus.

8.3 Prosessin haasteet

Aliurakoitsijan määrän ja urakkahintojen tarkistusvaiheessa ilmeni merkittävä haaste: kyseisten työmaiden aikana yrityksessä oli käytössä verkkotallennusjärjestelmä, mutta sen kansiorakenne oli epäselvä ja käyttö summittaista. Sen lisäksi työmaiden projektivaiheessa toimineet työnjohtajat eivät työskennelleet enää yrityksen palveluksessa. Puuttuvista arkistointikäytännöistä johtuen projektien ja urakoiden tietojen kerääminen vuosia jälkikäteen on erittäin vaikeaa, ellei mahdotonta.

Toimintajärjestelmän vaihtoprosessi on ollut opinnäytetyön tekoaikaan käynnissä ja yrityksessä on myös suunniteltu uuden intranetin ja tiedostonhallintajärjestelmän kehitysprojektia. Opinnäytetyön sivutuloksina tälle projektille saatiin lisää kehitystyön lähtökohtia. Arkistoinnin käytäntöjä ja työvaiheiden suorittamista helpottamalla projektitoiminnan ja hankintaprosessin kaikki vaiheet ovat varmemmin tarkasteltavissa ja saatavilla koko rakennustuotteen elinkaaren ajan.

8.4 Sertifikaattiprojektin vaikutus hankintatoimeen

Kasvavan yrityksen hankintatoimi on rakennettu viime vuosina perusteista alkaen. Menettelytapoja kehitetään jatkuvasti. Uuteen työtehtävään tutustuvana toimihenkilönä hankintaohjeen ja -käytäntöjen puuttuminen on tarkoittanut sitä, että jokaiseen uudenlaiseen tehtävään ryhdyttäessä on haettava hankintapäällikön ohjeistus ja selviteltävä, onko valmiita asiakirjoja tai käytäntöjä olemassa.

Käytännön puuttuessa se on rakennettava tyhjästä. Vielä pienellä organisaatorakenteella ja sopeutumiskykyisillä toimihenkilöillä tämä onnistuu hyvin, mutta mikäli yrityksen toiminta jatkaa kehittymistään, on käytäntöjä ja sisäisen viestinnän keinoja kehitettävä.

Sertifioinnin itsearvioinnin aloittamisen kautta näitä kehityskohteita viedään jo nopeasti eteenpäin ja ulkoisen laatujärjestelmän arviointiin valmistautumisen hyödyt ovat sertifikaatin välittömiä hyötyjä paljon laajemmat.

9 LOPPUSANAT

Työn päätarkoituksena oli saattaa liikkeelle Rave Rakennuksen RALA-pätevyys- ja -sertifiointiprosessit. Yritykselle saatiin hyväksytty RALA-pätevyys kahdelle eri pätevyysnimikkeistön kategorialle. Pätevyyden uusimisen yhteydessä vuonna 2021 kumpaankin kategoriaan saadaan lisättyä kaksi uutta referenssiä.

Tämän lisäksi valmisteltiin suunnitelma sertifiointiprosessin aloittamiselle ja havaittiin useita selviä kehitystarpeita yrityksen sisäisissä prosesseissa.

Projektissa saavutettiin asetettu päätavoite, sen sijaan sivutavoitteena ollut sertifiointiprosessi ei edennyt niin pitkälle kuin oli tarkoitus. Tästä huolimatta onnistuttiin rakentamaan jatkokehityksen puitteet yrityksen sertifiointiprosessille.

Rakennusliikkeen ja työmaiden laatujohtamismenetelmien käyttöönotossa työmaiden henkilöstön osallistaminen on hyvin olennaista. Yhtä olennaista on johdon eri portaiden sitoutuminen uusiin tavoitteisiin. Loppuunviedyn sertifioinnin tulosten hyödyntäminen yrityksen kannattavuuden parantamiseen vaatii järjestelmällisyyttä ja koko yrityksen kattavaa laatutoiminnan kehittämistä.

LÄHTEET

1. RAVE Rakennus Oy. Luennot yrityksen projektipäivillä 15.-16.2.2019. Kalajoki.
2. Rave Rakennus. Rakentamisen ja asumisen vahva erikoisammattilainen. Hakupäivä 11.6.2021. <https://www.esitteemme.fi/raverakennus/WebView/>.
3. Rakentamisen ja asumisen luotettava erikoisosaaja. Hakupäivä 11.6.2021. <https://raverakennus.fi/>
4. Lecklin, Olli. 2006. Laatu yrityksen menestystekijänä. Helsinki: Talentum.
5. Ratu KI-6029 2017. Rakennustöiden laatu 2017. Helsinki. Rakennustieto
6. Logistiikan Maailma. Laatu yrityksissä. Hakupäivä 9.6.2021. <https://www.logistiikanmaailma.fi/logistiikka/laatu/laatu-yrityksissa/>
7. Viita, Jussi 2000. Rakennusliikkeiden laatukäsitykset toiminnan laadusta. Teoksessa Rakentajain kalenteri 2015: Helsinki: Rakennustieto. Hakupäivä 9.6.2021. <https://www.rakennustieto.fi/Downloads/RK/RK150604.pdf>
8. Rakentamisen Laatu Ry. Mitä RALA tekee? Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tietoa-ralasta/tietoa-ralasta/>
9. Rakentamisen Laatu Ry. Toimialakohtaiset lautakuntajaostomme Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tuotteet/lautakuntatyoskentely/>
10. Rakentamisen Laatu Ry. Kiinteistö- ja rakennusalan järjestöt perustivat RALAn vuonna 1997. Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tietoa-ralasta/tietoa/>
11. Rakentamisen Laatu Ry. RALAn palveluilla yritykset osoittavat toimintansa laatua. Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tilaajalle/tilaajalle/>

12. Rakentamisen Laatu Ry. Miten RALA-pätevyys helpottaa alan yrityksiä. Hakupäivä 9.6.2021. <https://www.rala.fi/ajankohtaista/tiedotteet/miten-rala-patevyys-helpottaa-alan-yrityksia/>
13. Rakentamisen Laatu Ry. RALA-pätevyys. Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tuotteet/patevyys/>
14. Rakentamisen Laatu Ry. RALA-pätevyysmenettely. Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/tuotteet/patevyys/rala-patevyysmenettely/>
15. Rakentamisen Laatu Ry. RALA – Tuotteet. Hakupäivä 9.6.2021. <https://www.rala.fi/tuotteet/>
16. Rakentamisen Laatu Ry. RALA pätevyydellä asiakkaamme osoittavat olevansa käteviä ja päteviä. Hakupäivä 28.5.2020. <https://www.rala.fi/ajankohtaista/tiedotteet/rala-patevyydella-asiakkaamme-osoittavat-olevansa-katevia-ja-patevia/>
17. Rakentamisen Laatu Ry. Rala-sertifiointi, toiminta- ja ympäristöjärjestelmien arviointiperusteet 2020. Hakupäivä 9.6.2021. <https://www.rala.fi/tuotteet/sertifiointi/>

(liitteen sisältö vain opinnäytetyön tilaajan käytössä)